

שיעורים בקול הלשון

בלבניפדיה מחשבה "דלק" #42618654
 בלבניפדיה עבודת ה' "גויה" #42620370
 צורת אדם בנושא "אזן-תנוך" #42559947

בלבניפדיה עבודת ה'
 יתקיים אי"ה כל יום ה'
 רח' הרב בלוי 33 י-ם
 20:30

בלבניפדיה מחשבה
 יתקיים אי"ה כל יום ד'
 רח' קדמון 4 חולון
 20:30

צורת אדם
 שיעור הבא טו' תמוז
יום שלישי הקדוש
 נושא: נקב האוזן
 רח' הרב בלוי 33
 י-ם 20:30

בלבני משכן אבנה

בלק ♦ תשפ"ו #455

תוכן הגיליון

- נקודה מתוך הפרשה עמוד א'
- לחיות את הפרשה עמוד א'
- ליקוטים בפרשה עמוד ב'-ד'
- סוגיות במחשבה עמוד ה-ו'
- שולחן ערוך עם ביאור בלבני משכן אבנה עמוד ז'
- עץ חיים עם ביאור בלבני משכן אבנה עמוד ח'-י'
- עץ חיים עם פירושים על התורה - ועל העבודה עמוד יא'

רכישת ספרי הרב
 03.578.2270

ספרי אברמוביץ משלוח לרחבי העולם

נקודה מתוך הפרשה

בלק - תמנע

בפרשתן כתיב (במדבר כב, זט): וַיִּבְאוּ אֶל בְּלָעַם וַיֹּאמְרוּ לוֹ כֹּה אָמַר בְּלָק בֶּן צְפּוֹר אֵל נָא תִּמְנַע מִהֲלֹךְ אֵלַי. האם בלק מבקש מבלעם, שלא יהיה בי כעניין 'תמנע', שנדחתה מלהצטרף לישראל, ולבסוף יצא ממנה עמלק.

ביאור מורינו הרב שליט"א

ודכר ונוקבא אינון עמלקים ועלייהו אתמר (במדבר כג) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, עכ"ל. ואמרי (שם, קצד ע"א), וז"ל, וסיומא דעמלק הוה ביה בבלק וסיומא דבלעם הוה שירותא דעמלק, עכ"ל. ובביאור כוחות רעים אלו בפרוטרוט, עין שער הפסוקים (בלק).

ונמצא, שבתמנע שממנה יצא עמלק, היה גנוז חיבור בלק ובלעם. ולכן אמר בלק לבלעם: אַל נָא תִּמְנַע מִהֲלֹךְ אֵלַי, כשם שמנעו אברהם יצחק ויעקב לקבל את תמנע. ואם כח מניעה זו יחול השתא בין בלק לבלעם, ימנע צירוף עמלק הגנוז בתמנע, שממנה יצא עמלק. וימנע עתה צירוף בלק ובלעם, שהוא שורש צירוף עמלק.

והיפך אַל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלְיוֹ (משלי ג, ז), שזהו צירוף תמנע לכנס"י, הכי הוא בחינת תמנע רע, כי עמלק בתוכו כל חלקי הרע שבבריאה. כמ"ש בעמק המלך (שער יד פרק קמח) וז"ל, תמנע עולה כמנין ב' פעמים מנצפ"ך שהם הדינים הקשים (לכן לא לקחה יעקב עכ"ל).

אולם מצד התיקון, כתב במגלה עמוקות (תזריע) ז"ל, תוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נְפֹשׁ עֲדוּת (תהלים יט, ח), ר"ת תמנע, עכ"ל, עיי"ש. ועין עוד עץ חיים (שער הכללים, פרק יג), ושער המצוות (שופטים).

כתיב (במדבר כב, זט) וַיִּבְאוּ אֶל בְּלָעַם וַיֹּאמְרוּ לוֹ כֹּה אָמַר בְּלָק בֶּן צְפּוֹר אֵל נָא תִּמְנַע מִהֲלֹךְ אֵלַי. ובקשתו של בלק מבלעם, על דרך הכתוב (משלי ג, ז) אַל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלְיוֹ בְּהִיּוֹת לְאֵל יְדָךְ לַעֲשׂוֹת. אולם, מאידך כתיב (משלי כג, יג) אַל תִּמְנַע מִנְעֵר מוֹסֵר פִּי תִּכְנַן בְּשֶׁבֶט לֹא יְמוּת. ולבסוף, לא נמנע בלעם מלבוא אל בלק. אולם, רצונו היה להכות בשבט פיו.

וכתיב (בראשית לו, יב) וַתִּמְנַע הֵיטָהּ פִּילְגֶשׁ לְאֶלְיָצָר בֶּן עֵשָׂו וַתִּלְדֵּן לְאֶלְיָצָר אֶת עֵמֶלֶק. ואמרו (סנהדרין צט ע"ב), וז"ל, תמנע בת מלכים הוא, דכתיב (בראשית לו, כט) אֶלְוִי לֹטְוִן, (שם, שם מ) אֶלְוִי תִּמְנַע. וכל אלוף - מלכותא בלא תגוגא היא. בעיא לאיגיורי, באת אצל אברהם יצחק ויעקב ולא קבלוה (מנעו מתמנע, והבן). הלכה והיתה פילגש לאליפז בן עשו. אמרה: מוטב תהא שפחה לאומה זו, ולא תהא גבירה לאומה אחרת. נפק מינה עמלק, דצערניהו לישראל. מ"ט דלא איבעי להו לרחקה, עכ"ל.

וחיבור בלק ובלעם, אינו רק חיבור בפשוטו להלחם עם ישראל, אלא כמ"ש שהוא חיבור עמלק, כמ"ש (זוה"ק ח"ג רפא ע"ב), וז"ל, עמלק מאן הוא לעילא דהא חזינן דבלעם ובלק מתמן הוו נשמתין דלהון ובגין דא הוו שנאין לישראל יתיר מכל אומה ולישן ובג"ד עמלק רשים בשמהון ע"ם מן בלעם ל"ק מן בלק

לחיות את הפרשה

וַיֹּאמֶר בְּלָק אֶל בְּלָעַם לֵקֵב אִיבֵי קְרָאתֶיךָ וְהִנֵּה בִּרְכַת בְּרַךְ

(במדבר כד, י)

לכוון את כוחות הנפש

למדנו רבותינו שאין כח שלילי, אלא יש 'כוון' שלילי. כאשר הכח מכוון 'לכיוון' שלילי, זהו 'קללה'. וכאשר מכוון לכוון חיובי, זהו 'ברכה'.

למעשה

כל כח וכח שיש לאדם נצרך חיפוש וביורור מהו הכוון הטוב של אותו כח, ומהו הכוון השלילי. ולפי זה, יש לכוון נפשו יותר יותר, להשתמש באותו כח יותר ויותר לדבר הטוב, ולמעט ככל יכולתו מלהשתמש בו לדבר השלילי.

וַיֵּרָא בְּלֶק בֶּן צְפוּר (כב ב)

בגמרא (ברכות נו:) אמרו שהרואה ציפור בחלומו ישכים ויאמר "כציפורים עפות כן יגן ה' צבאות על ירושלם גנון והציל פסח והמליט" (ישעיהו לא. ה), שמא יקדימנו פסוק אחר "כציפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו" (משלי כז. ח), שהיא ציפור של גלות.

יש כמה תכונות במציאות הציפור. תכונה אחת היא גלות, 'נודדת מקינה', כמו שמצאנו אצל קין "נע ונד תהיה בארץ" (בראשית ד. יב). תכונה אחרת היא מה שאמרו בגמרא (שבת קו:): "תנא דבי ר' ישמעאל למה נקרא שמה צפור דרור מפני שדרה בבית כבשדה" דהיינו שיש לה מדור גם בבית, ולא רק בשדה. עומק הדבר הוא שלאדם יש מדורים בביתו, אולם כשהוא יוצא מביתו הוא בגלות, כ'ציפור נודדת מקינה'. אולם ציפור דרור דרה בשדה כשם שהיא דרה בבית, וממילא היא לא בגלות גם כשיצאת מהבית לשדה.

נמצא שצד הקלקול שבציפור הוא 'כציפור נודדת מקינה', וצד התיקון הוא 'ציפור דרור' שדרה בבית ובשדה בשווה.

לפי זה יש להבין את הגילוי של 'ציפור' שהוא שורש לגלות ושורש לתיקון הגלות. בלק בן ציפור הביא את בלעם לקלל את ישראל כשהם לקראת כניסתם לארץ ישראל, שהיא מקומם של ישראל. גלות מצרים היא שורש כל הגלויות, וממילא רצונו של בלק הוא שבני ישראל לא יכנסו לארץ ישראל, אלא יישארו במדרגת הגלות. גם אחרי שיצאו בני ישראל ממצרים, עדיין אין זו גאולה שלמה עד שינחלו את ארץ ישראל, שם יתקיים 'גם ציפור מצאה בית ודרור קן לה'.

בלק בן ציפור ביקש להשאיר את עמ"י במדרגת 'ציפור נודדת מקינה', וכאשר הופכת הקללה לברכה, מתקיים בעם ישראל 'כציפורים עפות כן יגן ה' צבאות על ירושלם גנון והציל פסח והמליט'. מציאות הברכה של 'ציפור' היא 'ציפור דרור' שהבית והשדה שווים בעיניה כאחד. לדידן פירוש הדבר הוא שאותן "ארבעים שנה אקוט בדור" (תהילים צה. י) שעם ישראל סבב במדבר, היה בבחינת 'קן לה'. דוגמא לדבר, הגמרא (שבת לא:) אומרת שבהקמת המשכן וסתירתו היה איסור סותר, אע"ג שלא היו בונים במקום הסתירה, שהרי היו נודדים ממקום למקום, כיוון שנאמר 'יסעו ויחנו' והיה הכל 'על פי ה'", נחשבת כל בנייה כבניין 'במקומו הראשון', שכל המקומות הם 'על פי ה'". אם כן, כל ארבעים שנות הנדודים במדבר היו כולן 'על פי ה'", וכולן נחשבות כמקום אחד. זוהי בחינה של קביעות, ולא של 'ציפור נודדת מקינה'. (מתוך שיעור פרשת בלק תשע"ז)

שורש השם בלק הינו אותיות ב-ל-ק, בפירוק המילה בלק, בל-ק, מונח הכינוי 'בעל ק', דבר זה מתבטא בכחו של בלק שהיה קוסם, כמבואר במדרש (במ"ד כ. יח) שבלק היה בעל קסמים ובעל נחש יותר מבלעם שהיה נמשך אחריו כסומא. בלעם עיקר כחו היה בפיו, ככתוב (במדבר כג. יב) "הדבר אשר ישם ה' כפי אותו אשמור לדבר", ובעיניו שהיה בעל עין הרע, כמבואר במשנה (אבות פ"ה מ"ט) 'מתלמידיו של בלעם הרשע עין רעה וכו'.

בעל ק' ענינו, בעל קסמים, כאשר התיבה קסם מורכבת מק', וכן ס' מ' שיחד עולים בגמטריא לכדי ק'. הרי שתי בחינות של ק', ק' כפשוטו, וק' מאותיות ס"מ.

ובגמרא בחגיגה (יב:) איתא, מתחילה קומתו של אדם הראשון הייתה מקצה העולם ועד קצהו, מן השמיים לארץ. כיוון שחטא, עמד הקדוש ברוך הוא ומעטו, "אחור וקדם צרתני, ותשת עליי כפך" (תהלים קל"ט. ה), ונעשה ק' אמה [כ"ף בגמטריא עולה ק'].

כמובן יש ק' של שורש של קדושה בסוד הברכה, ויש את הק' דקלקול, סוד הקללה, עמד ומיעטו על ק' אמה. ק' אמה הללו הם שורשו של עשיו, ששרו הוא השטן הס"מ כידוע. וזהו הסם המתגלה בתיבת קסם, אותיות ס' ומ' העולים יחד למנין ק'. (בלבביפדיה מחשבה ערך בלק)

שורש המילה בלק בלשון התורה הינו מהלשון האמור בנחום (ב. יא) "בוקה ומבולקה". מילים אלו באים לבטאות מציאות של ריק והעדר, שיממון וכילוי, כמבואר ברש"י ושאר המפרשים שם.

ענין זה רמוז גם בפירוק המילה בלק לקב ול', קב כענין האמור בגמרא (ברכות יז:) 'כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובים'. 'קב חרובים' משמעו דבר מועט עד כדי ריק והעדר, כענין בוקה ומבולקה וחורבן. זהו הקב הנמצא בתיבת בלק, קב דחורבן.

עיקרו של החורבן מגיע מצד הנקבה [נקב, קב-נ], בבחינת "האישה אשר נתת עמדי היא נתנה לי ואוכל" (בראשית ג. יב), וכן 'נבראה אישה נברא שטן עמה' (ב"ר יז. ו), היינו שהנקבה היא שורש הקלקול והחורבן.

והנה האשה כידוע היא בבחינת המקבל, לעומת הזכר שהוא בבחינת הנותן. בלק בהיפוך האותיות עולה גם כן 'קבל', המורה גם כן על שורש הבוקה ומבולקה, העדר שממון וקו חרובים, וחורבן כענין הנקבה. (בלבביפדיה מחשבה בלק)

וַיִּשְׁלַח מִלְאָכִים אֶל בְּלָעַם בֶּן פְּעוּר (כב ה)

במשנה (סנהדרין ז.) "שלושה מלכים וארבעה הדיוטות אין להם חלק לעולם הבא. שלושה מלכים ירבעם אחאב ומנשה

משה רבינו נשא את 'ציפורה' שהיא בת יתרו, וגם בלק היה מבני בניו של יתרו (זוה"ק ח"ג קצו:), א"כ מיתרו יצאו 'ציפור' ו'ציפורה', ונמצאת ציפורה אשת משה עומדת כנגד 'בלק בן ציפור', וזהו כח הציפור להתעלות מעלה, כשם הציפורן היא הגבוהה ביותר בקומת אדם. (מתוך שיעור פרשת בלק תשע"ז)

וכו' אומרת הגמרא ארבעה הדיוטות, בלעם ודואג ואחיתופל וגיחזי". סוגיית הגמרא בענייניו של בלעם היא להלן (קה-קו), ואמרו: "אמר ליה מר בריה דרבינא לבריה: בכולהו לא תפיש למדרש, לבר מבלעם הרשע, דכמה דמשכחת ביה - דרוש ביה". דהיינו: בכל שאר האנשים שאין להם חלק לעולם הבא, אין להרבות ולדרוש לגנאי, מלבד בלעם, שכל גנאי שאפשר לדרוש בו - יש לעשות כן. נמצא שיש עניין להרבות ולדרוש בגנותו של בלעם בכלל, ובסיבות שאין לו חלק לעולם הבא בפרט. נראה פשוט כי טעם הדבר הוא משום שכוחו של בלעם היה בפיו, והוא 'פה דקלקול', אשר על כן - כל מה שאפשר לדרוש בגנותו, הרי שזה 'פה דתיקון' כנגד הקלקול של בלעם. (מתוך שיעור פרשת השבוע פרשת בלק תשע"ג)

כח הדיבור של בלעם יונק מתוך מדרגת השתיקה, שכן על בלעם נאמר "וילך שפי" (במדבר כג, ג), וכפירוש רש"י היינו "יחידי, לשון שופי ושקט, שאין עמו אלא שתיקה". נמצא שאצל בלעם כח הדיבור הוא מתוך שתיקה. והנה, ידועים דברי חז"ל (במדבר יד, ט) שבלעם היה במדרגת משה רבינו, וגם על משה רבינו אמרו ש"אין כוחו אלא בפיו" (במדבר כד, ד). אצל משה רבינו התגלה דיבור דתיקון, בבחינת "פה אל פה אדבר בו" (במדבר יב, ח), ולעומתו בלעם הוא דיבור דקלקול.

סדר הבריאה הוא 'מחשבה-דיבור-מעשה'. המחשבה היא מדרגת השתיקה, שהרי הדיבור מגיע מתוך המחשבה ואחריה. המחשבה היא עולם גבוה יותר מהדיבור, ואצל בלעם התגלתה 'דעת דקלקול', השתיקה שמתוכה מגיע הדיבור. גם על מתן תורה אמרו (שמו"ר כט, ט): "א"ר אבהו בשם ר' יוחנן כשנתן הקדוש ברוך הוא את התורה צפור לא צווח עוף לא פרח שור לא געה אופנים לא עפו, שרפים לא אמרו קדוש קדוש, הים לא נזדעזע, הבריות לא דברו, אלא העולם שותק ומחריש ויצא הקול (שמות כ, ב) 'אנכי ה' אלוקיך'", והיינו גם כן דיבור שמגיע מתוך שתיקה.

בלעם בן בעור ובלק בן ציפור הנה, בלעם ביקש לקלל ונמצא בעל כרחו מברך. אחת מברכותיו היא "כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו", וה'צורים' הם האבות ו'גבעות' הן האמהות כמו שדרשו חז"ל (שמו"ר טו, ז). והוסיפו שם: "מוצאים אנו מתחילה היה המקום מבקש לכונן העולם ולא היה מוצא עד שעמדו האבות". נמצא שהאבות בשורש מציאותם קדמו לבריאת העולם, שכן עד שלא היו קיימים האבות, לא ברא הקב"ה את עולמו. לפי זה, האבות והאמהות קודמים לעשרה המאמרות במהותם ובשורשם, והיינו השתיקה שלפני הדיבור.

הן אמת שמחשבתו של בלעם הופרה ועצתו התקלקלה, וקללותיו יצאו כברכות, אולם מבואר שהמקום בו רצה בלעם לפעול הוא המקום שעוד קודם לבריאת העולם, בחינת השתיקה שקודמת לדיבור. (מתוך שיעור פרשת השבוע פרשת

בלק תשע"ג)

וְעַתָּה לְכָה נָא אָרָה לִי אֶת הָעַם הַזֶּה (כב ז)

מבואר בחז"ל שצורת הדיבור של הקב"ה עם נביאי ישראל איננה כפי שהוא מדבר אל נביאי אוה"ע. "מה בין נביאי עובדי כוכבים לנביאי ישראל, ר' חמא בר חנינא ור' יששכר דכפר מגדי, ר' חמא בר חנינא אמר אין הקדוש ברוך הוא נגלה לנביאי עובדי כוכבים אלא בחצי דיבור דכתיב (במדבר כג, ד) ויקר אלוקים אל בלעם" (בר"ר עד, ז). אפילו אצל בלעם, שהיה גדול נביאי אוה"ע, הקב"ה מתגלה ב'חצי דיבור'.

מעתה יש להרחיב את ההבנה בעניין קללה וברכה. קללה היא 'חצי דיבור', כשבלעם ביקש לקלל את עם ישראל, הוא ביקש לעורר את הקללה הראשונה שהיתה בעולם - "ארורה האדמה בעבורך" (בראשית ג, יז). בעיקרו - אדה"ר התברך ויברך ה' אותם ויאמר להם פרו ורבו... (שם א, כח), שם הוא מקור הברכה. הקללה הראשונה שהיתה בבריאה היא של האדמה, ועל עניין זה גופא אמרו חז"ל שהקב"ה לא קילל את האדם עצמו אלא רק את האדמה. אשר על כן, בלעם לא יכול לקלל את בני ישראל, משום שהם שורש הטוב שבאדה"ר, משום שאדה"ר עצמו מעולם לא קולל.

כשאמר בלעם "מה אקוב לא קבה א-ל" היינו שורש 'קב' שהיא בחינת 'מקבל', ועומד הוא כנגד קללת חווה "הרבה ארבה עצבונך והרונך בעצב תלדי בנים" (שם ג, טז). חז"ל (במדבר יד, ט) כבר עמדו על כך שבלק אמר 'ארה לי' ובלעם אמר 'קבה לי' שהוא גבוה יותר. כפי המתבאר עתה, 'קבה' הוא כנגד בחינת 'מקבל' של חוה, בעוד ש'ארה' הוא כנגד 'ארורה האדמה'. 'קבה' גבוה מ'ארה' משום שקללת חוה היא במקום גבוה יותר מקללת האדמה.

ולפי זה, גם המשך המהלך הוא באותו הקו. כשהקב"ה הפך את הקללה לברכה, הוא הפך את ה'קבה' שהוא ב'הרבה ארבה עצבונך והרונך' ל'ברכה' של 'מי מה עפר יעקב ומי ספר את רבע ישראל', דהיינו שכנגד הרצון לקלל את עניין הפריה ורבייה - התחדשה ברכה בפריה ורבייה, שהיא הברכה הראשונה של אדם הראשון - 'פרו ורבו ומלאו את הארץ'. (מתוך שיעור פרשת השבוע פרשת בלק תשע"ג)

פְּלַחְךָ הַשּׁוֹר אֵת יְרֵק הַשָּׂדֶה (כב ד)

ידע שור קנהו וחמור אבוס בעליו (ישעיה, א, ג). כתב האברבנאל (ישעיה שם) וז"ל, שהשור והחמור עם היותם בלתי משכילים, הנה מפאת ההרגל ידע השור מי שמגדל אותו, וכו', והחמור ידע ויכיר אבוס בעליו, וילך החמור מעצמו לבית אדוניו לבקש האבוס אשר יוצא שם מזונו. וזה היה משל למלכות יהודה ומלכות ישראל, וכו', והחמור הוא רמז למלכות יהודה שהיה להם להכיר האבוס המיוחס אליהם שהוא ביהמ"ק, כי שם יקנו מזונם ומעמדם, וכו', ועמי שהוא מלכות יהודה שהם היו בייחוד עם ה' לא התבונן בביהמ"ק

השכינה, שעיקר קבלת משור אבוס, שנאמר (יחזקאל, א. י) ופני שור מהשמאל, ושנאה בו, ר"ל מדת הדין, עכ"ל.

והיינו שיש שור דקדושה לעומת שור דטומאה. שור דקדושה בחינת שור שבמרכבה, ופני השור מהשמאל. ושור דטומאה הוא בחינת עגל הזהב, עגל ונעשה שור. כמ"ש (תהלים, קו. כ) וימירו את כבודם בתבנית שור אכל עשב. בחינת "כלחך השור את ירק השדה", כנ"ל. והיינו שרצונו של בלעם שורש כל שפע הקורבנות ינק מהקורבנות שהיו בעגל, כמ"ש (כי תשא, לב. ו) ויעלו עלת ויגשו שלמים וישב העם לאכול ושתו ויקמו לצחק. ואכילה זו בבחינת אבוס דקלקול. ואכילה זו הייתה בחינת שור אבוס ונשאה בו. כי נפרדו מאהבתם לבורא שהשיגו בהר סיני, ונפלו לסיני מלשון שנאה (כמ"ש בגמ' שבת).

ובעומק זו אינה אכילה כפשוטו, אלא כמ"ש רבינו בחיי (פקודי, לח. כא) "משור אבוס" מן ההשגה הגדולה המטעה את האוב, כאותה השגה שהשיגו ישראל במדבר שעשו את העגל, וימירו את כבודם בתבנית שור, ושנאה זו מדת הדין. ודו"ק היטב. (בלבביפדיה מחשבה ערך אבוס)

שהוא באבוס אשר בתוכם, עכ"ל. ומתוך דבריו למדנו שביהמ"ק הוא האבוס של הקדושה של ישראל.

במשלי (טו, ז) טוב ארוחת ירק ואהבה שם משור אבוס ושנאה בו. ואמרו (תנחומא, בלק, טז) בלעם, קראו רוח הקודש, א"ל רשע מה אתה עושה, א"ל את שבעת המזבחות ערכתי, א"ל טוב ארוחת ירק ואהבה שם משור אבוס ושנאה בו, טוב סעודה שאכלו ישראל במצרים על מצות ומרורים, מפרים שאתה מקריב ע"י שנאה.

והיינו שנתבאר לעיל מדברי האברבנאל שיכמה"ק שבו מקום הקרבת הקורבנות שמשם השפע, הוא בחינת אבוס. וכנגד כך הקימו בלק ובלעם מזבחות והקריבו עליהם קורבנות. והיינו לבנות מקום אבוס לעומת אבוס. כי חששם היה כמ"ש (בלק, כב. ד) עתה ילחכו הקהל את כל סביבתינו "כלחך השור את ירק השדה". היפך ארוחת ירק ואהבה בה. וכנגדו העמידו שור אבוס ושנאה בו.

ומהות הקרבת קורבנות של בלעם, שע"ז כל השפע שיקבלו ישראל, לא יקבלו מן המשכן - מקדש, אלא מקורבנותיו, שהם בחינת שור אבוס ושנאה בו. וכמו שנתבאר ברקאנטי (תרומה, כו) וז"ל, טוב ארוחת ירק ואהבה שם משור אבוס ושנאה בו, לשון ארוחה מלשון (משלי, ה. ו) אורח חיים, ואהבה שם, היא

בס"ד

שני ספרים חדשים!

המידות מספרות

מקבץ סיפורים להמחשה מעשית על תיקון המידות על פי שיטת ארבעת היסודות

יסוד המים

כח הקנאה

(336 עמודים)

אלפך חכמה

נרן ב'

אות א' אביר-אברך

(824 עמודים)

להאיר את הלב ♦ לעדן את המידות ♦ לבנות את האדם

הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף ודם חללים ישתה (במדבר כג כד)

עון זה, ולהמית כל אותם הגופות של מזיקין הנזכרים, ויש אדם גדול שכח כוונתו עד שיוכל להמית בכל לילה אלף וקכ"ה כנזכר בזוהר פרשת בלק דף רי"א ע"ב, ויש אדם שלא יוכל להמית אלא דבר יום ביומו, וכו'. ונמצא כי עיקר התיקון הוא שיכוין להמית ע"י הק"ש על מטתו אותם הגופים של המזיקים, ועי"כ יוכל האיש הזה להעלות עם נפשו אותם הנשמות למעלה אל הקדושה לתקנם בכל לילה, עכ"ל.

והבן שמי שדבק בק"ש ב"אחד", יכול להמית אלף, ודו"ק, ככתוב ירדוף אחד אלף. (וסוד קכ"ה בסוד הפרצופים, חמש פעמים חמש, בהכפלת חמש, שעולה קכ"ה פרצופים, כנודע בתורת חכם).

ובעומק, המזיקין נבראו בע"ש בין השמשות, והם מעכבים מלהכנס לשבת, ודו"ק. ונצרך לבטלם, בבחינת יאכל טרף. ועיקר תיקונם וביטולם הוא בק"ש שעל המטה, עין (זוה"ק בלק רי"א ע"א) ושער הכוונות, דרושי הלילה, דרוש ז', ד"ה גם יש עון אחר.

וז"ל שם: "מי שמשמש מטתו ואינו שוהא עד שיצאו כל הטיפין לגמרי, כי אותם שיורי הטיפות היוצאות לבטלה אע"פ שאינם ראויים להוליד, עכ"ז נבראים מהם ג"כ בחינות מזיקים ומשחיתים רעים, ע"ד הנזכר. ובכל זה הנזכר תבין סוד גדול הנזכר בזוהר פרשת בלק, על פסוק לא ישכב עד יאכל טרף וכו', ובדרושי חז"ל בענין אותם אלפים ורכבות של מזיקין שהאדם ממית בכל לילה ע"י הק"ש של המטה, וצריך האדם לכוין בכל ק"ש שאומר על מטתו לכוין בתיקון

ואמרו (דב"ר כ"ט): "מתנבא שאין משה מת עד שיתן נקמה בו ובחמשת מלכי מדין, שנאמר לא ישכב עד יאכל טרף, זה בלעם, ודם חללים ישתה, ואת מלכי מדין הרגו על חלליהם".

ואמרו (תנחומא בלק יד) על ישראל: "מפליגין לדרך ארץ למשא ומתן, אם נתקל אחד בכולם או אם המחבלין באו ליגע באחד מהם, ממליך להקב"ה לא ישכב עד יאכל טרף- כשהוא אומר ה' אחד, נאכלין המחבלין מפניו, מלחשין אחריו בשכמל"ו ובורחין, והוא נסמך בזכות ק"ש, עי"ש.

וכנודע משה אחד, גימט' משיח, והיינו כאשר דבק במדרגת אחד שבק"ש, ודו"ק, שאזי כתיב כיום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, ואכילה זו, היא אכילה העליונה ביותר, כי נאמר מכח הארת "אחד".

מה טובו אהליך יעקב (במדבר כד ה)

פנימה, ולכך הותר מואב לבא בקהל ה' ע"י הנשים, כמ"ש, וניצוץ זה של צניעות נכנס לתוך הכנס"י וזהו משום כך שחשב לקלל ע"י ברכת מואב כנ"ל, ולבסוף ברך לישראל, כנ"ל, מתוך כך נכנס ניצוץ צניעות שבמואב לתוך כנס"י. אולם עיקרו של מואב אין בו צניעות, כמ"ש חז"ל שבוגרת שקראה לבנה מואב, לשון מ- אב, לשון פרוץ הוא, לכן לא קראה צעירה בלשון זה, עין נזיר כג ב.

וכבר נתבאר לעיל, שאהל מקום של צניעות הוא, כמ"ש (בראשית יח ט) הנה באהל- צנועה היא. וצניעות זו מתגלה דייקא ביעקב, כמ"ש מדברי הרמב"ן (בראשית לא לג) שהיה לנשות יעקב ד' אהלים, לכל אשה אהל מיוחד, מפני הצניעות, ובפרט צניעותו של יעקב, והבן. וזהו מה טובו אהליך יעקב, יעקב דייקא, אהליך לשון רבים, ד' אהלים שהיו לו לנשותיו.

טובו אהליך יעקב וגו'.
כתיב (תהלים פג, ז) אהלי אדום וישמעאלים מואב והגרים.

ועיקר פגם אהלי מואב, הוא פגם זנות עם בנות מואב, כי האשה נקראת אהל, כמ"ש בהרחבה (ובמו"ק ז ב אין אהלו אלא אשתו). וז"ש שרצה לומר בלעם שעצתו היתה להפקיר בנות מואב לזנות עם ישראל, ורצה לומר מה טובו אהליך מואב, וכוונתו לקללם עד שיחטאו בבנות מואב, ובברכה ברך להיפך משם, מה טובו אהליך יעקב, כמ"ש (ב"ב ס"א) ראה שאין פתחיהן מכוונים אלו מול אלו, והינו שלמות הצניעות וזה לעומת זה.

אולם יש בהם ניצוץ של צניעות, וכמ"ש (דברים כג, ה) לא יבא עמוני ו"מואבי" בקהל ה' וגו', על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים וגו'. ואמרו (יבמות עו ב) דרכו של איש לקדם ולא דרכה של אשה לקדם, כי כל כבודה בת מלך

ואמרו (סנהדרין קה ב): "א"ר יוחנן, מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו, ביקש לומר שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות, מה טובו אהליך יעקב", וזה לא נהפך לבסוף לקללה כמ"ש. ואמרו (ילק"ש במדבר כג, רמז תשע"א): "מה טובו אהליך יעקב, טובים אהלים של מטה מאהלים של מעלה, אהלים של מעלה הכל נכשלין בהן, יש שעובדין לחמה וללבנה ולכוכבים (ונקראים אהלים, כי מאהלים על העולם), אבל אהלים של מטה אין לך אדם שנכנס לבית הכנסת או לבית המדרש וחוטא". והינו שנאמר בו בברכה מה טובו, ואין בו צד קללה.

אולם אמרו (דב"ר כתי", והוא ברבינו בחיי על אתר): "טובה תוכחת מגולה, אלו תוכחתיו של משה, מאהבה מסותרת, זה בלעם הרשע, שהיה מברך את ישראל והיה אחד בלבו ואחד בפיו, בא לומר מה טובו אהליך מואב משכנותיך בני עמון, והקב"ה עקם פיו ואמר מה

כנחלים נטיו כגנת עלי נהר כאהלים נטע ה' כארזים עלי מים (במדבר כד, ו)

ובעומק היינו אהלי תורה, של הלכות מרובות, והבן.

ואמרו (ב"ר מה, טו) תבורך מנשים יעל אשת חבר הקיני מנשים באהל תבורך, ר' אלעזר ור' שמואל ב"ר נחמן, ר' אלעזר אמר מנשי דור המדבר, שהן יושבות באהלים, שנאמר (במדבר י"א) איש לפתח אהלו, ושרשו יעקב, שהיה יושב באהלי תורה. עין זוה"ק, זוהר חדש, חקת, ואהלות, דא יעקב, וכשנגלה עשרת הדברות, יחד עמהם נתפשט כל העולם בשמים, כמ"ש חז"ל, והינו במדרגת בושם הנקרא אהלות. וכתב ביריעות שלמה (חוברת ג, יריעה כ) וז"ל, וכן שם אהל להוראת הבושם וכו', ע"ש שנתפשט בריחו למרחוק, וכן היה במ"ת, ועין עוד בדבריו, חשק שלמה, ערך הל.

אולם לעיל נתבאר שצורת גידול כצורת אהל.

ועוד. וכאן נתבאר שאף הקישוט בא בגדר אהל. ולפ"ז נראה שראוי לקשט קישוטי סוכה באהלות, והבן.

וכתב המלבי"ם (במדבר כד, ו) וז"ל, כאהלים נטע ה', הם עשבים מריחים, כי אהלי המדבר היו דומים היו דומים כצמחי אהלות ועשבי בשמים, שהם צצים ונובלים ונוטעים אחרים תחתיהם, כן לא היו נטיעותיהם קבועים ומושרשים, עכ"ל, ועין עץ חיים (שער הארת המוחין, פ"א) שדור המדבר נקרא לאה, אותיות אהל. ודו"ק שכל דור זה הוא במדרגת אהל, וירד להם המן שהיה לו אהל מעליו ברדתו.

ואמרו (פ"ק דחגיגה) נגעים מקרא מרובה והלכות מועטות, אהלות מקרא מועט והלכות מרובות, והינו שההלכות המרובות, הם בבחינת אהל שסביבות המקרא מועט. ודבר זה נגלה בפרט בדור המדבר, שהיה להם הגילוי הגמור, של מקרא, מ"ת, מקרא מועט, וכל זמנו היו נתונים באהליהם,

ועין אבן עזרא על אתר.

וכתב רש"י וז"ל, כאהלים- כתרגומו לשון מור ואהלות, וכו'. לשון אחר, כאהלים נטע ה', כשמים המתוחין כאהל, שנאמר וימתחם כאהל לשבת (ולשון זה אינו, דא"כ היה לו לנקוד כאהלים הא בחולם) עכ"ל.

ואמרו (שהש"ר ד, ל) ואהלות ר' יסא אמר פילטא, למה קורא אותה אהלות, ר' אבא בר יודן בשם ר' יהודה אמר מפני שהוא בא דרך אהלים, ורבנן אמרי שהוא פוסה באהל, ומהיכן היו בנות ישראל מתקשטות ומשמחות לבעליהן כל מ' שנה שעשו ישראל במדבר, ר' אבהו אמר מן המן, הה"ד מר ואהלות, קציעות כל בגדותיך וגו', ממה שנתון תחת השן (והשן מכסה תוך הפה כאהל) ממנו היו בנות ישראל הצנועות והכשרות מתקשטות וכו', והבן מאוד שנתבאר לעיל שכמה וכמה בחינות של אהל היו בלכתם במדבר, אהל מועד, ובו היו כמה בחינות אהלים, וכן העננים,

אל מוציאו ממצרים כתועפת ראם לו יאכל גוים צריו ועצמותיהם יגרם וחציו ימחץ (במדבר כד, ח)

שאר העמים אשר תחתיהם במדרגה וכו', כמ"ש (במדבר יד, ט) אל תראו את עם הארץ כי לחמנו הם, עכ"ל ע"ש ופרש"י שם, וז"ל, כי לחמנו הם- נאכלים כלחם, עכ"ל.

והבן מאוד, שכשם שאדם אוכל צומח ובעלי חי, כן ישראל אוכל את העכו"ם (לא אכילת גופם כפשוטו), וכשם שכאשר האדם הראוי אוכל צומח ובעלי חי, הוא מעלה את מדרגתם בהדרגה למדרגת אדם, כן ישראל שאוכל עכו"ם, מעלה את העכו"ם למדרגת ישראל.

ושלמות הארה זו, בסעודה דלעת"ל, וכמ"ש בריטב"א (ב"ב ע"ה ע"א) וז"ל, וענין לויתן וכו', יעשו ממנו ישראל סעודה, הכל מובן מדברינו, כמ"ש יאכל גוים צריו, עכ"ל.

ולפ"ז ויאכל גוים צריו, הינו מי שנמצא בצמצום- צר- צריו, יעלהו ממצר זה למרחב.

הימים. ועין עקידת יצחק, שער לג, בהרחבה.

ובאונקלוס תרגם, יכלון בני ישראל נכסי עממיא, וכתב בגור אריה על אתר וז"ל, דהיינו לשון אכילה, נאמר על שיאכל נכסיו, עכ"ל.

אולם באור החיים על אתר כתב וז"ל, יאכל גוים צריו- שהאכילה היא להוציא ניצוץ הקדושה שבו (ככל אכילה כפשוטו), ותהיה נכללת בנפש ישראל, בסוד צדיק אוכל לשובע נפשו (משלי יג, כה), עכ"ל.

ובגר"א אדרת אליהו על אתר כתב וז"ל, ג' דברים, יאכל גוים צריו, הם הפירות. ועצמותיהם יגרם, הם הבהמות, כמ"ש (ב"ה נח ע"א) חביתא דגרמא לחד דראי. וחציו ימחץ, הם בנים ועבדים ושפחות שנאמר בהם (דברים כ, ט"ז) לא תחיה כל נשמה, עכ"ל ולדבריו זהו אכילה של פירות של האויבים כפשוטו.

ובעומק כתב בעקדת יצחק (שער מא) וז"ל, שבפירוש נתנה להם למאכל כל

וכתיב (דברים י"ז ט"ז) ואכלת את כל העמים אשר ה' אלוקיך נתן לך. וכן (שם כ, יד) ואכלת את שלל אויבך וגו'. וכתב בדעת זקנים, וז"ל, כלומר ישראל יכלה הגוים שהם צריו, עכ"ל. וכתב בבעל הטורים (פסוק י"א) וז"ל, שכלל כל הקמים עליו, עכ"ל. ועין שפתי כהן על אתר.

וכתב בספורנו על אתר וז"ל, לעתיד לבא באמרו ונקם ישיב לצריו וחציו ימחץ, עכ"ל, וכן כתב בספר המפואר בהעלותך וז"ל, זה הפסוק מדבר על משיח בן אפרים, ע"ש. ולפ"ז ביאר בשפתי כהן (כה, ז) וז"ל, כתועפות ראם, זה משיח בן יוסף שנאמר בו (דברים לג, יז) וקרני ראם קרניו. יאכל גוים צריו- ר"ת גץ, גץ אחד יוצא מיעקב, ומנו יוסף, ושורף בית עשו, והיה בית יעקב אש (עובדיה א, יח) וכתב בהעמק דבר וז"ל, יאכל גוים שהם צריו, ולא כל אוה"ע ולא כמו שכתוב להלן בנבואה למלך המשיח וקרקר כל בני שת וכו', אבל בימי דוד אכל רק גוים שהם צריו, עכ"ל ולדבריו לא קאי על אחרית

הלכות תפילין

סימן כ"ה - סעיף ח': כל המצות מברך עליהם עובר לעשייתן (פי' קודם, ויעבר את הכושי, פירושו רין והקדים לפניו) לפיכך צריך לברך על התפלה של יד אחר הנחה על הקיבורת, קודם קשירתם, שקשירתם זו היא עשייתן. הגה: וכן בשל ראש, קודם שמהדקן בראשו (טור).

בירור הלכה - סעיף ז'

אמרו (מנחות לה, ע"ב) תפילין מאימתי מברך עליהן משעת הנחתן, אינו והא אמר רב יהודה אמר שמואל, כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן. אביי ורבא דאמרי תרווייהו משעת הנחה ועד שעת קשירה.

וכתב הרמב"ם (תפילין פ"ד, ה"ז) וז"ל, וכל המצוות כולן מברך עליהם קודם עשייתן, לפיכך צריך לברך על התפילין "של יד" אחר הנחה על הקיבורת קודם קשירה, שקשירתן זו היא עשייתן, עכ"ל. והינו שפירש הגמ' הנ"ל דתפילין של יד בלבד ולא על תפילין של ראש וכבר דנו בכך האחרונים, עין ספר המפתח שם.

ומקור דין שזהו זמן המצוה, כתב הלבוש (סעיף דדין) וז"ל, שאין עיקר עשיית המצוה הזאת אלא בשעת ההידוק והקשירה, דהא בקשירה תליא רחמנא, דכתיב "וקשרתם", עכ"ל. ופסוק זה נאמר על תפילין של יד.

אולם ר"ת כתב (תוס' מנחות, שם ד"ה משעת הנחה), וז"ל, מפרש ר"ת דהך קשירה היינו ההידוק שמהדקו ומצמצמו "בראשו", עכ"ל, ולכאורה ר"ת פירש ר"ת את הגמ' רק בתפילין של ראש. ואולי כוונת ר"ת שאף בתפילין של ראש שייך לשון קשירה והיינו שמהדקו ומצמצמו, וביד שייך לשון קשירה כפשוטו. והרא"ש (הלכות תפילין, סימן ט"ז, והובא בב"י וכסף משנה שם) כתב וז"ל, משעת הנחתם פירוש משיתחיל להניחם עד שיהקדם בזרועו ובראשו והטור העתיקו (אולם שינה הלשון וכתב עד שעה שמהדקן בראשו ובזרועו וצ"ב).

אולם מצינו שיטת ר' מנוח שמחלק בין של יד לשל ראש שכתב (רמב"ם שם) וז"ל, דאמרינן בגמ' מאימתי מברך עליהן, משעת הנחה ועד שעת קשירה, דכיון דקודם קשירה מברך, קודם לעשייתן קרינא ביה, שהקשירה היא המצוה, אבל בתפלה של ראש מברך קודם הנחה, שהנחתן והיישוב בראשו היא גמר עשיית המצוה, עכ"ל. ולשיטתו דיקא כתיב לשון קשרתם בתפילין של יד בלבד, שמצותה קשירה, אבל תפילין של ראש כתיב בהו "והיו", ומצותן היא "הנחתם" ולשיטה זו מצינו ספק שנסתפק הלק"ט (ח"ב, סימן מ"ב, והובא בארצות החיים, המאיר לארץ, אות נא) וז"ל, אם סח לאחר שהניח התפילין על ראשו קודם שהדק אותם, אם אמרינן בזה קלוטה כמי שהונחה דמיא, עכ"ל.

הלכה פסוקה - סעיף ז'

יש להתחיל הברכה קודם שמתחיל הקשירה

פירוש על דרך הסוד - סעיף ז'

כתב זשפת אמת (שער לג, פ"ג) וז"ל, אפשר שזהו טעם מאי דלמור רבנן ז"ל כל המצות כולן מברך עליהם עובר לעשייתן, והטעם לפי שהצרכה היא כנגד או"מ שהוא צסוד הצל כנזכר, ונדע שאוה"מ הוא גדול מאוה"פ, ועין בשער העומה, עכ"ל. והקשה צדק ושלום (שאלה ה- לג) וז"ל, כמ"ש הרז"ל דדרושי חג הסוכות דרוש ג', וז"ל, כי לעולם הפנימי קודם אל המקיף והמקיף נכנס באחרונה, כי הוא עליון מן הפנימי, ע"כ. וכן כתב דרוש ה' וז"ל, וכבר נתבאר למעלה כי לעולם אור הפנימי נכנס קודם אור המקיף ולכן וכו', עיי"ש. ומזה נולד לי שאלה עמוקה, והוא דל"ל מ"ש בשער החיצוניות ופנימיות (פ"ג) שצרכת המצוה נמשך האור מקיף וצעשית המצוה נמשך האור הפנימי, והנה כבר אמרו חז"ל כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן, ואח"כ נמצא שצתחילה אור מקיף ואח"כ אור פנימי, ואיך יכוון מ"ש כאן שקודם נכנס האור הפנימי ואח"כ האור המקיף וכו' ומאי דאתמר בהם שלעולם אור פנימי נכנס קודם באו"מ, היינו האור הפנימי וז' ודל"ל דל' ודל"ל דמ', שצפרטות עלמם האור הפנימי שלהם דהיינו צחינת הצ' הוא נכנס קודם האור מקיף שהם הל"מ יען שצתחתון נכנס צאימא הז"א תחילה כידוע, עכ"ל עיי"ש אריכות כל דצריו צתשוצתו. וכתב צצאר מיס חיים (עקב ז) וז"ל, הנה צריך לצרך עליו עובר לעשייתן כמאמר חז"ל (פסחים ז צ) פירוש, שצריך להמשיך הצרכה? שהוא חיות נשמתם ואור קדושת שמו יצצרך עליו קודם שיגע אותן, כי טרם העשיה צריך לכלון? צאור חיות הנשמה שצה שעצור כן הוא רוצה לעשותה, ועושה אותה על כן כל אחד לפי ערך השגתו ומדעו וכו', עכ"ל עיי"ש.

וציבור נוסף כתב צצית אהרן (קרלין, לך לך) וז"ל, כי כל הצרכות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן, וקודם היא הצרכה ואח"כ העשיה, כי צריכין מקודם לצרך את הצרכה ואח"כ "נעשית הצרכה", עכ"ל ודייק צצצריו.

וצעומק מכח הצרכה יש לו כח לעשות את המצוה, מכח אור המקיף לו, ודו"ק. וכמ"ש זשפת אמת (ויקהל תרמ"ה) וז"ל, פירוש הצרכה לידע כי לא מיד עצמותינו יש לנו כח לגשת לקדושת המצוה, זה הצייטול הוא קודם וחשוב יותר מגוף המעשה, וזה עצור לעשייתן, עכ"ל. ועין עוד צצצריו, תרמ"ב ויקרא, ועוד מקומות.

שער תיקון נוקבא

פרק ב'

דמתחילה המלכות יצאה בסוד עטרת היסוד ואח"כ הפכה להיות פרוץ לעצמה, והיינו שהעטרה כלפי היסוד היא בתפיסה של 'סוף', וכלפי הנוק' היא בתפיסה של כתר שהוא מעל הראש.

והוא הענין שמתבאר בדברי הרב שכל הנקודים יצאו בסוד כתר, דהיינו בבחינת דמלכות שהיא סיפא של עולם עליון שהוא רישא של עולם תחתון, דהיינו שהמלכות שהיא סיפא של היסוד היא הפכה להיות פרוץ לעצמה, והיינו שבסוד עטרת היסוד מתחיל גילוי של סוד הכתר שלה.

ועיין ביפ"ש שהקשה דהיאך עטרת היסוד שהיא בסיפא של היסוד הוא בחינת עטרה 'בראש' צדיק, דא"כ נמצא דהצדיק מתחיל מתתא לעילא, וכתב בסוף דבריו עיין בשער א"א פ"ב ובוזה תבין איך לעולם בחינת המלכות גדולה מהזכר העליון ממנו ולכן נקרא עטרת בעלה. כל"ו מר אע"פ שהעטרה היא בסוף היסוד מ"מ יש בחינה שהמלכות שהיא הסוף היא גדולה מהזכר ואזי היא בבחינה שהיא בראש, והוא סוד עטרה בראש צדיק אע"פ שהוא בסיפא של היסוד, וצ"ב.

שורש הדברים הם בסוד עתיק ואריך, שבערך תחתון א"א הוא הט"ס העליונים ועתיק הוא המלכות התחתון נה שהוא נקודה עשירית של א"א, ואזי הוא בחינת סיפא, וזה נקרא עטרה בראש צדיק לתתא, והיינו שהעטרה היא בראש היסוד והיינו בראש הגיד לתתא, אולם שורש העתיק הוא למעלה מא"א, כי הוא מלכות של עולם עליון א"ק, ונעשה כתר של עולם האצילות, והט"ס תחתונות מחכמה עד מלכות הוא א"א.

והיינו שהעטרה שהיא מתגלה בסוף היסוד לתתא היא הולכת ומתגלה לעילא בסוד עטרה בראש צדיק, בסוד מלכות של עליון שהופכת להיות כתר של תחתון, ואז היא ממש בראשיהן של צדיקים. והוא סוד הגאולה שעתיק שהתגלה לתתא עולה ומתגלה לעילא, והוא סוד כתר-מלכות, כלומר מה שהיה מלכות לתתא חוזר ועולה ומתגלה ככתר. והוא סוד העתיק שמדלג ומקפץ בסוד 'אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה', בחינת אבן דזרקין לה עד אין סוף, כלומר ממדרגה התחתונה בחינת מלכות בחינת אבן, עולה לעילא בסוד זרקין לה עד אין סוף, לעי לא בסוד כתר. והוא בחינת דוד שבתחילה הוא בבחינת 'אבן מאסו הבונים' ובסוף הוא נעשה ראש השלישים 'היתה לראש פינה'.

נחדד, כל עטרה הוא בחינת דבר המקיף וגם הכתר הוא בחינת אור מקיף, אולם יש ב' תפיסות באור מקיף האם התכלית הוא להכניס את האור בפנימי או התכלית הוא להשאיר את האור כמקיף, וכהגדרה כוללת הם מד-

ואז הנקודה של נקבה היתה בסוף היסוד דז"א, בסוד העטרה עצמה דיסוד בחי' נקודה ז' אליו, עטרה בראש צדיק שהוא היסוד. וכבר בארנו לעיל כי זה הנקודה היתה בחי' כתר שבה: מה שיצאו רק נקודת הכתר דפרטות היינו כי כל האור שנכנס לכלים היה רק בסוד השראה.

נמצא כי אמנם טעם השבירה בפועל היתה מדין הכלים שנשברו מחמת שהיה ריבוי אור, כי כל אחד רצה את האור לעצמו בסוד 'אנא אמלוך', אך בעומק מתגלה כאן הגדרה נוספת בכל סוגיית השבירה והוא שורש לש- בירה מדין האור, והיינו דכיון שהאור הנכנס לכלים לא היה אלא אור הכתר בסוד השראה, נמצא שמעולם לא היה אור גמור בתוך הכלים, ומחמת כן לא היה קיום לכלים, ולכן נשברו, בבחינת מידת הקב"ה, כלי ריקן אינו מחזיק, וזהו גדר השבירה.

וזו כל תפיסת עולם הנקודים, שהכלים דנקודים מעולם לא היו כלי קיבול, ולא היו כלים שהיו יכולים לקבל אורות. ואמנם עיקר הגילוי הזה הוא במלכות דייקא שאינה אלא במדרגת עטרה, שאינו אור שנכנס כפשוטו לתוך הכלי.

וע"כ נקרא עטרה כי כתר ועטרה הכל הבנה א', כי עטרה לשון סובב כמו עוטרים את דוד ואנשיו, וכתר מלשון רשע מכתיר את הצדיק ומלשון כותרת, כי הכתר מקיף את הד' מוחין בסוד גולגלתא. וכן עטרה מקפת ראש היסוד בסוד ועטרותיהן בראשיהן של צדיקים נמצא כי עטרת היסוד היא עצמה נקודה (דנוקבא) (המלבש) ממש בבחי' הכתר שבה כנ"ל: כלומר כפשוטו העטרה והכתר שניהם בסוד מקיף, אולם בהגדרה מדוקדקת בכתר יש כמה הבחנות, והכתר שהוא בבחינת כותרת סביב היא הבחנה אחת, אבל יש הבחנה של כתר בסוד 'כתר לי זעיר', והוא כתר מלשון 'המתנה'.

ונחדד, הנה הכתר שהוא בסוד כותרת סביב בסוד גולגלתא הוא מקיף את המוחין, והרי המוחין נכנסים בתוכו באופן של הדרגה כנודע, ונמצא דע"כ השורש לכ' ניסת המוחין בהדרגה הוא מדין כתר בסוד 'כתר לי זעיר', לעומת כך הגדר של 'עטרה' אינה מאירה שורש כניסת המוחין, דנהי דמסובבת את המוחין בסוד 'עוטרים את דוד ואנשיו', אך אינו בגדר שהדבר נכנס לתוכו, אלא שמקיפה המוחין אחר כניסתן, והבן.

ועוד חילוק נוסף, הנה ע"ד כלל כתר מתגלה לעילא מעל רישא, משא"כ עטרה שהיא גם עטרת היסוד מתגלה לתתא, ואמנם אין הגדרת עטרה זו להקיף מוחין, אולם בעומק עטרת היסוד יש בה ב' הבחנות, הבחנה אחת הוא מה שהיא עטרת היסוד דז"א ואזי היא בסופו, והבחנה שניה הוא מה שמבאר הרב שעטרת היסוד היא עצמה נקודה דנוקבא (המלבש) ממש בבחי' הכתר שבה, והיינו

^x והוא משורש העיגולים שנועץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן.

בפשטות, הרב מחדד שגם ביחס שהיא עטרת היסוד היא ג"כ נקראת נקודה, אולם עומק הענין הוא שהמלכות היא בסוד נקודה גם ביחס לת"ת, כלומר המלכות היא נקודה לא רק ביחס לכל מדרגה שהיא הנקודה העשירית שבה, אלא גם ביחס לז"א היא עשירית.

הנה מתקנה דרבנן שהבת מקבלת עישור נכסים מנכסי אביה, וביחס הזה היינו שהבת היא נקודה עשירית ביחס לאב, כהמלכות שהיא עשירית לחכמה, אולם כאן מתבאר שהיא עשירית בערך הז"א שהוא ו"ק, ובדקדוק הוא ביחס לת"ת דז"א.

לפי זה מתבאר יחס נוסף שיש בין הזכר והנקבה, והוא מה שהיא הייתה בסוד עטרת היסוד שלו, כלומר יחס שהיא עשירית שלו. ונמצא שאינו יחס של עשירית ביחס לדבר אחד, אלא הוא יחס של עשירית ביחס לכל בחינה ובחינה, ביחס לאו"א היא עשירית בערך העישור נכסים, ביחס לז"א היא עשירית ביחס שהיא עטרת היסוד שלו. אולם בעומק מתבאר דכיון שיש ביחס של עשירית בערך כל מדרגה נמצא שהיא עצמה יחס של עשירית, והיינו לא רק נקודה עשירית ביחס לכך שהיא נקודה עשירית במ"ספר, אלא היא מהות של נקודה עשירית.

וז"ס וכל בשליש עפר הארץ שהוא הכלי של המלכות הנקרא עפר הארץ, מדדו המאציל כשיעור העטרה שהוא שלישי היסוד, ופסוק זה נאמר בין בבחי' הראשונה של המלכות הנקרא ארץ בזמן המלכים שמלכו בארץ אדום שהיתה היא עצמה עטרה כנ"ל, ובין בזמן התיקון שנפרדה המל' פרוץ בפ"ע כמ"ש אז נשארה העטרה דבוקה שם ביסוד ועליה נאמר וכל בשליש עפר הארץ: כלומר כמו שהיתה המלכות 'עטרה' שהיא נקודה עשירית ביחס לז"ס כלליים לפני התיקון, היא ג"כ בחינה עשירית לאחר התיקון, דהיינו שלעולם היא בתפיסה שהיא עשירית, ולכן כך הוא ביחס לכל מדרגה ומדרגה.

והנה הסבה שמתחלה יצאה המל' תחת היסוד בבחי' עטרה ולא במ"א, וגם למה ה' דבוקה שם, הטעם הוא כי נודע כי לעולם אפילו קודם התיקון דנה"י דאמא היו נכנסין תוך גופא דז"א ע"ד שאר הזמנים: ענין זה התבאר במקום אחר, והיינו כי לפני התיקון בעולם הנקודים הספירות היו בחד סמכא, והיינו כי יצאו פרודים ולא בחיבור בניהם כי לא היה גילוי של פרצופים, דביחס של פרצופים מתגלה בחינת 'צירוף' בין העולמות ולכן שם זה לא התגלה. ורק לאחר שנעשה פרצופים שמעשרה ספירות נעשו חמשה פרצופים אז נעשה צירוף העולמות, ואופן אחד של צירוף העולמות הוא ע"י שנה"י של עליון נעשה חב"ד דתחתון, אולם מבאר הרב שגם בסוד הנקודים היה גילוי של חיבור ע"י נה"י דאמא בגופא דז"א, וצריך ביאור כי הרי בע"לם הנקודים אין פרצופים וא"כ היאך יש חיבור העולמות. ועיין יפה שעה על אתר.

אלא שכבר התבאר לעיל, שגם בעלמא דפירודא היה סוג מסוים של חיבור, והוא כל ענין ההשתלשלות שהיה בעולם הנקודים, והשתלשלות היינו שמחסד מש-

רגת החיה ומדרגת היחידה, מדרגת החיה היא נכנסת בסוד אור ישר ואור חוזר, לעומת כך אור היחידה היא נשארת תמיד מקיף, וזו הסיבה שהמקיף דחיה מקיף בפרטות לכל מדרגה לפי מדרגתה לעומת היחידה שמקיפה את כולם בשווה. מעתה בכתר יש ב' התייחסויות, יש את הכתר לעצמו ויש את הכתר ביחס למה שמקיף לאחר, היחס של הכתר שמאיר בתכלית להכניס את המוחין הוא בסוד כתר לי זעיר הוא בחינת נה"י שבכתר, ככל נה"י של עליון שנכנס לתחתון, ובדקות הוא מדרגת א"א שהוא החלק התחתון של הכתר דכללות, אולם ביחס לכתר עצמו הוא בחינת המקיף שעתיד להישאר כמקיף והם כחב"ד שבכתר, ובגדרה כוללת הוא מדרגת עתיק, כלומר עתיק אין תכליתו להתלבש לתתא אלא תכליתו להעלות את המדרגות וכל ירידותיו הם לצורך העלאה, כי גם מה שהוא מתלבש כמבואר בדברי הרב אין תכליתו להישאר שם, והוא היחס של הכתר לעצמו שיסודו ותפיסתו הוא מקיף, והיינו כי עתיק תכליתו הוא להקיף את התחתון להעלותו אליו, לעומת כך תפיסת אריך הוא התלבשות בכל המדרגות הוא מה שכל הפרצופים מלבישים על א"א, מעתה מדרגת העטרה ששורשה בעתיק לכן אין תכליתה להכניס את המוחין אלא להישאר כמקיף בסוד עטרה בראש צדיק.

ואמנם שיעור (גדלה הוא) גודל העטרה שהוא חלק א' מג' שלישים מדת היסוד: עיין בבלח"י שהקשה מש' מועות אחרות לכאן, והיוצא מדבריו הוא שהיסוד יש בו רק ב"פ אולם הב"פ אלו מתחלקים לג' שלישים, וביחס הזה העטרה גודלה חלק א' מג' שלישים, אולם ביחס למה שהיסוד הוא ב"פ אזי העטרה היא חצי יסוד.

והיינו כי כל מדרגה נחלקת לג' שלישים, לעומת כך היסוד מתחלק לב' שלישים כי הוא איבר קצר. והיינו כי בקטנותו הוא ב"ש אולם בגדלותו הוא ג' שלישיים. ובהגדרה כוללת הם ב' הבחנות ביסוד, שהוא או איבר חי או איבר מת, כשהוא איבר מת הוא ב"ש והיינו שהיסוד עצמו הוא חצי והעטרה שבו היא חצי, ואזי הנוק' היא חצי מן היסוד, אולם בזמן שהיסוד בגדלותו שהוא איבר חי אזי הוא ג' שלישים, ואזי הנוק' היא השליש השלישי.

ואמנם מדת יסוד רובע מדת הת"ת שהוא הגוף כמ"ש בע"ה בפסוק זה כי אין מדתו כמדת גודל שאר הקצוות כנ"ראה בחוש העין, וז"ש ומספר רובע ישראל כמש"ל בע"ה: כלומר מידת הת"ת הוא ד' יסודות, כי היסוד ביחס לת"ת הוא נקרא רבע, ועטרת היסוד ביחס ליסוד היא נקראת או שלישי או חצי כנ"ל.

א"כ נמצא כי העטרה שהיא שלישי היסוד ויסוד רביעית ת"ת א"כ יהיה מדתה בקרוב (למעלה שהוא) חלק א' י' חלקים שבכל כלי וכלי שלכל ספירה וספירה וע"כ נקרא נקודה לבד כנ"ל: והיינו מצד המלכות שהיא נקודת עשירית כך שיעור העטרה היא קרוב לנקודה עשירית לפי החשבון הנ"ל.

² כי דבר הנכנס הוא מתאים את עצמו לפי הדבר שנכנס אליו.

בדיני חלה, והיינו שאינה בסוד קוים כפשוטו אלא היא מקבצת את הכל, אולם בעומק ישנו כח שהיא כוללת את כולם שלא מדין הכלי אלא מדין קו אמצע, כלומר קו אמצע לעולם כולל את הצדדים.

והנה כנודע היסוד ג"כ כולל את הכל, והיינו כי היסוד נקרא 'כל' והמלכות נקראת 'כלי'. אולם היחס של היסוד שכולל את הכל היינו שכולל ה"ח וה"ג שהוא מדין הדעת, כי הדעת יש בו ג"כ כללות, כלומר היסוד הוא כולל את הצדדים של קו האמצע. לעומת כך המלכות שהיא בסוד כלי היא כוללת את קו ימין וקו שמאל כפשוטו, ולא רק קו ימין ושמאל דאמצע, והוא סוד 'כל הנחלים הולכים אל הים'.

אולם המלכות שיסודה בעטרת היסוד ע"כ שיש לה כללות מדין קו אמצע, ונמצא שהמלכות היא כו' ללת מכמה בחינות, כפשוטו שורשה יש לה נטיה לקו שמאל, מאידך יש לה הבחנה שהיא כלי וכוללת את הכל דהיינו קו ימין וקו שמאל, ועוד נמצא שיש לה יחס לקו אמצע בסוד שורשה בעטרת היסוד שהיא כוללת הכל מדין קו האמצע, מדין היסוד שכולל את הכל מדין קו אמצע. ונמצא שהכללות המתגלה ביסוד מתגלה בעטרת היסוד דייקא, והבן.

וזו ההגדרה מדוע המלכות יצאה בקו אמצע, דהיינו לא רק מחמת שהיא נמצאת שם תמיד, אלא הוא כי יסוד דה הוא מדרגת הכלי, ומצד שורשה בבינה הרי הבינה אינו כלי אחרון של הקומה, וע"כ מה שהיא מדרגת הכלי בסוד כלי גמור הוא התפיסה העצמית שלה, והוא סוד 'לדעת בארץ דרכך', והיינו הדעת שמתגלה בארץ.

הנה יש הבדל יסודי בין המוחין דז"א למוחין דנוק', כי המוחין דז"א הם ג' מוחין חב"ד, לעומת כך המוחין דנוק' הם חו"ב כי דעתה קלה. והיינו כי דעת דז"א הוא מחבר את המוחין מדין הדעת שבו, אולם הנוק' אין לה כח של צירוף הדעת לחבר את המוחין כי דעתה קלה, אלא שיש לה כח צירוף מדין הכלי, ומדין קו האמצע שמאיר בה מכח שורשה באמא, ונמצא שאינה קו אמצע גמור כי עיקר צירופה הוא מדין הכלי.

ואמנם לפי שגם הו' נקודות לא יצאו מקושרים יחד כולם אלא נפרדין כל א' מחבירו בסוד הרה"ר ולא בסוד הרה"י כמבואר במקומו ע"כ גם הנוק' היתה למטה מן היסוד בבחי' עטרה וע"כ בהיות הנקבה בבחי' עטרה לא נמצא אז עדיין נקבה אל הזכר:

עץ חיים בעיון 610 שער תיקון נוקבא פרק ב'
מספר שיעור בקול הלושון 42569992

תלשל לגבורה ומגבורה לתפארת וכעזה"ד, והיינו שהחי' בור בין העולמות היה מדין 'קישור' העולמות ולא מדין צורת פרצופים, ואולם היה בבחינת קישור העולמות 'כעין' בחינת פרצוף ולכן היה בחינה שנה"י דאמא נכנס לגופא דז"א, והיינו כמו שעקביים של לאה נכנסים בראש רחל אינו חיבור בסוד פרצופים אלא הוא חיבור של צורת ההשתלשלות של מבנה העולמות של לאה ורחל שהוא חיבור של שני דברים יחד, ומה שהתחדש בסוד צירוף מדין הפרצופים הוא חיבור בסוד ג' קוים, שנעשה צירוף בין אורך לרוחב, אך חיבור בין העולמות התגלה גם באופן של חד סמכא, ולכן התגלה שנה"י דאמא נכנס לגופא דז"א אולם הוא מדין אורך ולא מדין רוחב.

והנה נ"ה הם סתומים, אך היסוד הוא פתוח תוך ז"א, והוא בקו האמצעי, ויוצאין אז האורות דרך היסוד: כפי שהוזכר הרבה בדברי הרב שכל שפע שיורד הוא יורד דרך קו האמצע.

ומתקנים שם את המלכות, ע"כ יש לה שורש שם בסוד העטרה, וזכור טעם זה לכל הזמנים ולכל המדרגות המלכות שלעולם אין דיבוקה והתחלת יציאתה אלא בקו האמצעי נגד היסוד או נגד הת"ת או נגד הדעת וכיוצא וכמ"ש בע"ה: כפי שהוזכר לעיל שיש למלכות שורש באמא ושורש בז"א, ששורש המלכות באמא הוא בחזה דז"א ששם עטרת היסוד דאמא, ושורש המלכות בז"א הוא בעטרת היסוד דז"א. ומאיזה שורש יש לה דיבוק בדעת של ז"א.

והטעם לפי שכל בניינה הוא מיסוד אמא שבתוכה הגבורות והיסוד דאמא הוא תוך קו אמצעי דז"א וע"כ מקומה שם תמיד: כאן מתבאר נקודה נוספת, הנה המלכות שור' שה באמא שבתוכה הגבורות וכיון שיסוד דאמא בקו אמ' צעי לכן המלכות היא בקו אמצע כנ"ל. אולם צ"ב דהנה המלכות היא כולה דינים וא"כ היה צריך להיות שורשה בקו שמאל, אלא שכבר התבאר שיש גבורות בסוד הקוים שקו ימין הם חסדים וקו שמאל הם גבורות, ויש הגדרה של החסדים והגבורות שבדעת, שבדעת החסדים הם בקו ימין של היסוד והגבורות הם בקו שמאל של היסוד, קו ימין וקו שמאל דאמצע.

ולעניינא דידן, המלכות היא בחינת דינים, והנה בכללות הקומה או"א שמלבישים על א"א, אבא בימין ואמא בשמאל, נמצא שאבא הוא קו ימין ואמא היא קו שמאל, ואם כל מלכות ששורשה באמא היתה צריכה להיות בקו שמאל, אולם מתבאר כאן שנוק' יסודה הוא קו אמצע.

עומק הענין הוא כי הנה כאן מתבאר יחס של המלכות ביחס למקום יציאתה והוא בקו האמצע וכמו שה' תחדד שהוא בקו שמאל דאמצע ששורשה באמא שהיא קו שמאל. אולם יש יחס למלכות שהיא בבחינת 'כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא', כלומר המלכות מקבצת את כולם, ואמנם יש הבחנה שהיא מקבצת את כולם מצד שהיא כלי, בחינת כלי המצרפם כמו שמצינו

מדרגת הביטול מכוח העיגולים

על התורה

על העבודה

כאן מנאר הרצ את מהלך העיגולים שעניינו שכל ספירה נמלא
צורך חזרתה, וצשונה מהיושר שם כל ספירה משתלשלת מהספירה
שמעליה ועומדת תחתיה.

מהלך העיגולים אחד מהגדרותיו הוא השתוות ובשונה מהקו הפועל
באופן של הדרגה.

ובפשטות ההשתוות נובעת מחמת האור השווה המאיר מהאור אין סוף
הסובב בכל בשווה ובשונה מהקו היוצר הדרגה בהארה.

אכן עומק נוסף של השתוות מתגלה בעיגולים, וזו השתוות מכוח ביטול.

וענינו של ביטול זה הוא, שכל מדרגה בטלה
במדרגה שמעליה.

דהנה מצד מהלך היושר אזי כל מדרגה
משתלשלת מחברתה ויש לה מקום לעצמה,
אולם מצד מהלך העיגולים על אף שכל
מדרגה יוצאת מזו שמעליה ועומד תחתיה,
אולם אין זה ממש באופן שעומדת תחת
המדרגה שמעליה בצורה הגמורה, אלא
בהגדרה מדוייקת יותר היא עומדת תוך
המדרגה שמעליה.

ועומק הדבר הוא, שמצד העיגולים התפיסה
של סדר המדרגות איננו סדר של הדרגה
של זה תחת זה, אלא סדר של תחתון הבטל
בעליון וכל אחד בטל בזה שמעליו עד
שכולם בטלים באין סוף.

ועומק הביטול הוא מחמת היות המדרגה התחתונה כלולה במדרגה
העליונה, ומצד כך בעומק התפיסה היא שכל מציאות הבריאה בטלה
באין סוף.

וזוהו עומק נוסף במה שהצמצום אינו כפשוטו ממש, דמצד הקו אזי
מתגלה שיש צמצום ויש השפעה, אולם מצד הצמצום לכשעצמו שהוא
שורש העיגולים, הגילוי הוא שיש מקום לנבראים אולם הם בטלים באין
סוף.

והנה כל עולם ועולם יש בו
"ס פרטית וכל ספי" וספי"
פרטית שבכל עולם ועולם
כלול מ" ספי" פרטי פרטית
וכולם הם בצורת עיגולים זה
תוך זה וזה לפניו מזה עד אין
קץ ומספר וכולם כגלדי בצלים
זה תוך זה ע"ד תמונת הגלגלים
כנזכר בספרי תוכניים.